

## ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

### สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

#### Operational Effectiveness of the 15-year free Education Project of Small Size Schools Under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1

บุญเรือง บุญเทียน<sup>1</sup>, ประเมศร์ กลิ่นหอม

Boonraung Boontain<sup>1</sup>, Poramet Klinhom

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Master of Education degree (Educational Administration), Kanchanaburi Rajabhat University

E-mail: boonraung\_blp@hotmail.com<sup>1</sup>, avihingsar@hotmail.com

วันที่รับ 14 กรกฎาคม 2566 วันที่แก้ไข 2 พฤศจิกายน 2566 วันที่ตอบรับ 21 ธันวาคม 2566

#### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู และ 3) เปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 225 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.97 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบแบบที และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือ ด้านรูปแบบนักเรียน ด้านหนังสือเรียน ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านจัดการเรียนการสอน และด้านอุปกรณ์การเรียน 2) การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

<sup>1</sup> ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

E-mail: boonraung\_blp@hotmail.com

ทางสถิติ โดยสถานศึกษาในอำเภอศรีสวัสดิ์มีประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าอำเภอด่านมะขามเตี้ย

**คำสำคัญ:** ประสิทธิภาพการดำเนินงาน, โครงการเรียนฟรี 15 ปี, สถานศึกษาขนาดเล็ก

### Abstract

The purposes of this research were: 1) to investigate the operational effectiveness of the 15-year free education project of small size schools Under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area; 2) to compare the operational effectiveness of the 15-year free education project of small-size schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1, classified by the opinions of administrators and teachers; and 3) to compare the operational effectiveness of the 15-year free education project of small-size schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1, classified by the educational management area. The sample consisted of 225 school administrators and teachers in small-size schools, selected by stratified random sampling according to the study area. A research tool was the constructed 5-level rating scale questionnaire with a content validity of 0.97 and a reliability of 0.81. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA, t-test, and pairwise mean difference test by Scheffe's method. The level of statistical significance was set at 0.05.

The research findings were as follows: 1) The effectiveness of implementing the 15-year free education project of small schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1, overall and in each aspect, was at a high level, sorted in descending order of Student Uniforms, Learning Textbooks, Activities to Develop Students' Quality, Teaching Management, and School Supplies, respectively. 2) The comparison of the operational effectiveness of the 15-year free education project of small-size schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1, classified by the opinions of administrators and teachers, overall and in each aspect, was not significantly different. 3) The comparison of the operational effectiveness of the 15-year free education project of small-size schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1, classified by educational management area, overall and in each aspect, was a statistically significant difference. The educational institutions in Si Sawat District were more effective in implementing the 15-year free education project of small educational institutions than those in Dan Makham Tia District.

**Keywords:** Operational Effectiveness, The 15-year free education project, Small size schools

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษานั้น รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน

แผนการศึกษาชาติกล่าวว่าการศึกษาคือสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (Ministry of Education., 2017, p. A) ซึ่งในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข (Ministry of Education., 2013, pp. 1-2) จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนต้องได้รับโดยเป็นหน้าที่หลักของรัฐที่ต้องจัดการศึกษาให้คนไทยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้นรัฐบาลซึ่งมีความตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ เพื่อขยายโอกาสแก่เด็กยากจน เด็กด้อยโอกาส และผู้เรียนทั่วประเทศ ให้สามารถเข้าถึงการได้รับการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดรายการของการจัดสรรตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไว้ใน 5 หมวด ได้แก่ หมวดค่าเล่าเรียน หมวดหนังสือเรียน หมวดอุปกรณ์การเรียน หมวดเครื่องแบบชุดนักเรียน และหมวดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Ministry of Education., 2009) ซึ่งนโยบายโครงการเรียนฟรี 15 ปี นั้นได้ก่อตั้งและได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา โดยระบุถึงความมุ่งหวังว่า จะสามารถส่งผลช่วยเหลือสถานะเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังมีปัญหา ตามมาตรการที่รัฐบาลต้องการจะหมุนเวียนเงินในระดับพื้นที่และลดภาระค่าครองชีพของประชาชน รวมทั้งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาสทั่วประเทศ โดยแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน เช่น ผู้แทนนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารการศึกษา ผู้ประกอบการภาคเอกชน กลุ่มแม่บ้านในชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา โดยจัดทั้งที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อหาข้อสรุปสำหรับกำหนดวิธีการที่เหมาะสมโดยยึดหลัก 4 ประการ คือ ประหยัดเงินงบประมาณแผ่นดิน มีความโปร่งใส มีปัญหาในทางปฏิบัติตามมาน้อยที่สุด และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษา ซึ่งจากผลข้างต้นทำให้ได้ความชัดเจนสำหรับการดำเนินงานตามนโยบาย (Ministry of Education., 2009)

การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีอยู่จำนวนมากยังพบปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณในปัจจุบันที่ไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา การได้รับงบประมาณสำหรับการปรับปรุงอาคารที่ชำรุดเสียหายมีความล่าช้า งบประมาณในสวนสาธารณะูปโภคที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง ปัญหาด้านการจัดหาพัสดุ ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายหลายฉบับขาดความคล่องตัวในการดำเนินการจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ที่เหมาะสมและรวดเร็ว การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุครุภัณฑ์ไม่สอดคล้องต่อความต้องการของสถานศึกษา (Ministry of Education., 2013, หน้า 3) ซึ่งปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นปัญหาของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มีมาตรการในการแก้ไขมาเป็นเวลานานนับสิบปี แต่ก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าพัฒนาการทางเศรษฐกิจสังคม และการคมนาคมจะดีขึ้นและเพิ่มช่องทางในการแก้ปัญหา แต่ในระยะสิบกว่าปีที่ผ่านมา เมื่อมีสภาพการลดการเกิดและมีจำนวนเด็กที่เข้าสู่ระบบการศึกษาลดลง ทำให้ปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็กแก้ไขได้ยากยิ่งขึ้น โดยใน พ.ศ. 2561 มีสถานศึกษาของรัฐในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 30,122 แห่ง เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คนอยู่ถึง 15,089 แห่ง ทั้งยังมีสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีลักษณะพิเศษ เช่น สถานศึกษาในพื้นที่สูงห่างไกล สถานศึกษาตามชายแดน สถานศึกษาบนเกาะ โดยสถานศึกษาขนาดเล็กเหล่านี้ พบปัญหาด้านทรัพยากรการเงินที่ไม่เพียงพอ แม้จะมีการเพิ่มการอุดหนุนขึ้นแล้ว และยังส่งผลให้ค่าใช้จ่ายต้นทุนที่คิดเป็นรายหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (Thai Education Reform Committee., 2019, pp. 37-39)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีสถานศึกษาในสังกัด ทั้งหมด 135 สถานศึกษา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 65 สถานศึกษา ซึ่งมีการกระจายอำนาจการบริหารสู่สถานศึกษาตามภารกิจทั้ง 4 ฝ่ายงาน รวมทั้งการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา ซึ่งมีการกิจเกี่ยวกับงบประมาณตั้งแต่การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน การจัดทำบัญชีการเงิน และการตรวจสอบติดตามรายงานผลการใช้งบประมาณ ซึ่งพบว่าสถานศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่จัดการศึกษาที่แตกต่างกัน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยงบประมาณจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริงและค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงหลายครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและเป็นเรื่องที่ทำทนายการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก (Kanchanaburi Primary Education Service Area 1., 2022, p. 17)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาญจนบุรี เขต 1 เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้สำหรับวางแผนงาน การปรับปรุง และพัฒนาเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา

### สมมุติฐานการวิจัย

ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ระหว่างผู้บริหารและครู และพื้นที่จัดการศึกษาต่างมีความแตกต่างกัน

### ระเบียบวิธีวิจัย

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 547 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 260 คน และครูผู้สอน 287 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จำนวน 225 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 107 คน และครูผู้สอน 118 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

#### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และพื้นที่การจัดการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งมี 5 ด้านจำนวน 50 ข้อ

2.1 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า มีความความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.97 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 225 ชุด

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4.2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ  $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981, p. 195)

4.3 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านหนังสือเรียน ด้านอุปกรณ์การเรียน ด้านเครื่องแบบนักเรียน และด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) วิเคราะห์หาความแตกต่างของข้อมูลด้วยกระบวนการทางสถิติ t-test และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

## ผลการวิจัย

**ตารางที่ 1** ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

| ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา      | $\bar{x}$   | S.D.        | ระดับ<br>ประสิทธิผล |
|-----------------------------------|-------------|-------------|---------------------|
| 1. ด้านจัดการเรียนการสอน          | 3.55        | 1.05        | มาก                 |
| 2. ด้านหนังสือเรียน               | 3.58        | 1.05        | มาก                 |
| 3. ด้านอุปกรณ์การเรียน            | 3.54        | 1.04        | มาก                 |
| 4. ด้านเครื่องแบบนักเรียน         | 3.59        | 1.07        | มาก                 |
| 5. ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน | 3.56        | 1.09        | มาก                 |
| <b>รวมเฉลี่ย</b>                  | <b>3.56</b> | <b>1.05</b> | <b>มาก</b>          |

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ( $\bar{x} = 3.56$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีประสิทธิภาพอยู่ระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเครื่องแบบนักเรียน ( $\bar{x} = 3.59$ ) รองลงมาคือ ด้านหนังสือเรียน ( $\bar{x} = 3.58$ ) ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ( $\bar{x} = 3.56$ ) ด้านจัดการเรียนการสอน ( $\bar{x} = 3.55$ ) และด้านอุปกรณ์การเรียน ( $\bar{x} = 3.54$ )

**ตารางที่ 2** การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวม

| ประสิทธิผลการดำเนินงาน<br>โครงการเรียนฟรี 15 ปี | ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม |      |           |      | t     | Sig.  |
|-------------------------------------------------|------------------------|------|-----------|------|-------|-------|
|                                                 | ผู้บริหาร              |      | ครูผู้สอน |      |       |       |
|                                                 | $\bar{x}$              | S.D. | $\bar{x}$ | S.D. |       |       |
| 1. ด้านจัดการเรียนการสอน                        | 3.52                   | 1.09 | 3.58      | 1.02 | -0.42 | 0.672 |
| 2. ด้านหนังสือเรียน                             | 3.55                   | 1.09 | 3.61      | 1.00 | -0.43 | 0.670 |
| 3. ด้านอุปกรณ์การเรียน                          | 3.54                   | 1.07 | 3.53      | 1.00 | 0.07  | 0.942 |
| 4. ด้านเครื่องแบบนักเรียน                       | 3.58                   | 1.09 | 3.60      | 1.05 | -0.16 | 0.873 |
| 5. ด้านกิจกรรมพัฒนา<br>คุณภาพผู้เรียน           | 3.54                   | 1.12 | 3.60      | 1.05 | -0.41 | 0.685 |
| รวมเฉลี่ย                                       | 3.55                   | 1.09 | 3.58      | 1.02 | -0.27 | 0.786 |

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

**ตารางที่ 3** การเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวม

| ประสิทธิผลการดำเนินงาน<br>โครงการเรียนฟรี 15 ปี | เขตพื้นที่การศึกษา      |      |                  |      |                         |      |                     |      | F     | Sig.  |
|-------------------------------------------------|-------------------------|------|------------------|------|-------------------------|------|---------------------|------|-------|-------|
|                                                 | อำเภอเมือง<br>กาญจนบุรี |      | อำเภอ<br>ท่าม่วง |      | อำเภอด่าน<br>มะขามเตี้ย |      | อำเภอ<br>ศรีสวัสดิ์ |      |       |       |
|                                                 | $\bar{x}$               | S.D. | $\bar{x}$        | S.D. | $\bar{x}$               | S.D. | $\bar{x}$           | S.D. |       |       |
| 1. ด้านจัดการเรียนการสอน                        | 3.60                    | 0.95 | 3.59             | 1.09 | 3.27                    | 1.08 | 3.95                | 0.96 | 3.31* | 0.021 |
| 2. ด้านหนังสือเรียน                             | 3.63                    | 0.94 | 3.63             | 1.08 | 3.30                    | 1.07 | 3.97                | 0.98 | 3.26* | 0.022 |
| 3. ด้านอุปกรณ์การเรียน                          | 3.60                    | 0.95 | 3.62             | 1.03 | 3.23                    | 1.11 | 3.85                | 0.91 | 3.24* | 0.023 |
| 4. ด้านเครื่องแบบนักเรียน                       | 3.59                    | 0.99 | 3.66             | 1.07 | 3.29                    | 1.11 | 4.00                | 1.00 | 3.46* | 0.017 |
| 5. ด้านกิจกรรมพัฒนา<br>คุณภาพผู้เรียน           | 3.60                    | 0.98 | 3.61             | 1.10 | 3.26                    | 1.13 | 4.01                | 1.01 | 3.69* | 0.013 |
| รวมเฉลี่ย                                       | 3.60                    | 0.96 | 3.62             | 1.06 | 3.27                    | 1.10 | 3.95                | 0.97 | 3.41* | 0.018 |

จากตารางที่ 3 พบว่า เปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานศึกษาในอำเภอศรีสวัสดิ์มีประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าอำเภอด่านมะขามเตี้ย

### อภิปรายผล

1. ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้



เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการขอความเห็นชอบจากผู้มีส่วนได้เสีย มีเบิกจ่ายงบประมาณที่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการนิเทศงานของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม จึงทำให้สถานศึกษามีการพัฒนา ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล เพ็ญมาศ (Penmas, N., 2013) ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภายใต้เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศรายุทธ นาตินชาติ (Nakinchat, S., 2014) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ตามความคิดเห็นของบุคลากรโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ธัญญกนก ผดุงทรง (Phadungsong, Th., 2022) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโครงการเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ กำกับติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ พรหมพา (Promma, N., 2015) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านการวางแผนงบประมาณ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชัยรัตน์ เงินเนื้อดี (Ngoennurdi, C., 2017) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน

1.2 ด้านหนังสือเรียน โดยภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการวิเคราะห์ คัดเลือก สรรหา จัดซื้อหนังสือแบบเรียนตามหลักเกณฑ์ที่ สพฐ. กำหนดอย่างเคร่งครัด รวมไปถึงคำนึงถึงประโยชน์และสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ ธนากุลจิรวัดน์ (Thanakul jeerawat, V., 2016) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ดรณภพ เย็นวัฒนา (Yenwattana, D., 2019) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านอุปกรณ์การเรียน โดยภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดสรรอุปกรณ์การเรียนสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กนั้นมีเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับอุปกรณ์การเรียน และเกิดการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสมและเกิดความคุ้มค่า ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรชัญญ์ ฝ่องธรรม (Pongtham, V., 2017) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการบริหารการเงิน และการบัญชีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับณัฐพร นาคสุวรรณ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (Naksuwanand, N. and Tharasrisutti, P., 2021) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านรูปแบบนักเรียน โดยภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณโดยมีการกำหนดข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองที่ชัดเจน มีการควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการควบคุมคุณภาพของการดำเนินงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญลักษณ์ สิงห์แก้ว (Singkaew, T., 2016) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ ยืนนาน (Yuennan, P., 2017) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารการการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.5 ด้านกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ลงในแผนปฏิบัติการประจำปี จึงส่งผลให้สามารถบริหารจัดการงบประมาณที่ลงสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของ สพฐ. อย่างแท้จริง รวมทั้งมีการใช้ระบบออนไลน์เข้ามามีส่วนช่วยในการกำกับติดตาม การรายงานผลต่าง ๆ ที่สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และ ชวนคิด มะเสนะ (Kangking, W. and Masena, C., 2017) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สิทธิวงศ์ (Sittiwong, S., 2017) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 6 ด้าน อยู่ในระดับมากจำนวน 15 ด้าน และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ตามวิธีทางราชการที่ตรงกัน อีกทั้งผู้บริหารและครูถือเป็นผู้ร่วมปฏิบัติงานตามโครงการเรียนฟรี 15 ปี ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ จึงอาจส่งผลให้ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และ ชวนคิด มะเสนะ (Kangking, W. and Masena, C., 2017) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ดรณภพ เย็นวัฒนา (Yenwattana, D., 2019) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ณัฐพร นาคสุวรรณ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (Naksuwanand, N. and Tharasrisutti, P., 2021) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามพื้นที่จัดการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาญจนบุรี เขต 1 ในพื้นที่จัดการศึกษา อำเภอด่านมะขามเตี้ย กับ อำเภอสรีสวัสดิ์ มีการกำกับติดตามการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ตามวิธีทางราชการที่แตกต่างกัน อีกทั้งการกำกับติดตามรายงานผลต่อต้นสังกัดมีการกำกับติดตามรายงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเกิดจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีการโยกย้าย สับเปลี่ยนผู้บริหารและครูอยู่บ่อยครั้ง เกิดการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง จึงอาจส่งผลให้ประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปีแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธนันท์ คำแหง (Kamhaeng, P., 2013) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการดำเนินงานนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านค่าจัดหาหนังสือเรียน ด้านค่าอุปกรณ์การเรียน และด้านค่าเครื่องแบบนักเรียนมีปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาการดำเนินการสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับ พิชรินทร์ ยืนนาน (Yuennan, P., 2017) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณแตกต่างกันในด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนผลิต ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ และด้านการควบคุมภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสอดคล้องกับ วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และ ชวนคิด มะเสนา (Kangking, W. and Masena, C., 2017) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่รายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 อยู่ 4 ด้าน ส่วนที่เหลืออีก 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะการวิจัย

- 1 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรส่งเสริมกระบวนการบริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
- 2 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรมีการวางแผนและใช้จ่ายงบประมาณโดยคำนึงถึงคุณภาพที่เหมาะสมกับราคาและเกิดประโยชน์สูงสุดให้มากยิ่งขึ้น
- 3 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี 15 ปี ในทุก ๆ สัปดาห์การศึกษอย่งสม่ำเสมอ

4 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรนิเทศกำกับติดตาม ตรวจสอบ เกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างสม่ำเสมอ

5 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา นโยบาย และจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อจะได้ข้อมูลในการพัฒนาให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหาร

2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดีเด่นหรือประสบผลสำเร็จ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่น

### เอกสารอ้างอิง

Kanchanaburi Primary Education Service Area 1. (2022). **Operational plan for fiscal year 2022.** Kanchanaburi.

Kamhaeng, P. (2013). **Problems of The 15 years fee-free as educational quality policy in basic education schools under Bueng Kan Primary Education Service Area Office.** Master thesis, M. Ed., Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom.

Kangking, W. and Masena, C. (2017). The states and problems of the budget administration of the basic education schools under the jurisdiction of the Office of the Secondary Education Service Area 29. **Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences**, 1(1), 41-56.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607-610.

Masena, C. (2017). **Organizational leadership for new era.** Bangkok: Thunkamol. Ministry of Education. (2019). **The operation of effective 15-Year free education program policy.** Bangkok: The Agricultural Co-Operative Federation of Thailand Press.

Ministry of Education. (2013). **Handbook for administration of basic educational institutions that are a juristic person.** Bangkok: The Agricultural Co-Operative Federation of Thailand Press.

Ministry of Education. (2022). **Guidelines for the project of expense support in basic education from early childhood levels to the completion of basic education fiscal year 2022.** Bangkok.

- Naksuwanand, N. and Tharasrisutti, P. (2021). The Budgeting management of small schools as opinion by teachers under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office. **Journal of Roi Kaensarn Academi**. 6(2), 167-179.
- Nakinchat, S. (2014). **The administration of the project for 15-year free of charge learning with quality in Schools under Burirum Primary Educational Service Area Office 2**. Master independent study, M.Ed., Burirum Rajabhat University, Burirum.
- Ngoennurdi, C. (2017). **Condition and Problems of performance-based budgeting administration of schools under Bangkok Primary Education Area Office**. Master thesis, M. Ed., Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Promma, N. (2015). **The Budgeting Administration in Basic School, Saha-vitayaket 3 under the Office of Secondary Education, Area 29**. Master independent study, M. Ed., Nakhonratchasima College, Nakhonratchasim.
- Penmas, N. (2013). **Implementation of the fifteen-year free education policy in vocational education colleges under the Office of the Vocational Education Commission in southern border provinces under the specific development zone**. Master thesis, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi.
- Phadungsong, Th. (2022). Quality assessment of the 15-year Free Education Program of Private Schools in Kamphaeng Phet Province. **Journal of Research and Academics**, 5(6), 37-48.
- Pongtham, V. (2017). **The budgeting management of schools under the Samut Sakorn Primary Educational Service Area Office**. Master thesis, M.Ed., Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom.
- Singkaew, T. (2016). **Budget Administration for schools under Latphrao District Office Bangkok**. Master independent study, M. Ed., Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Sittiwong, S. (2017). **The school budget management of Burapa Suksa School Group Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1**. Master independent study, M.Ed., Silpakorn University, Nakhon Prathom.
- Thai Education Reform Committee. (2019). **Report of Thai Education Reform Committee**. Bangkok.
- Thanakuljeerawat, V. (2016). **The efficiency of budgeting administration of educational institutions under the Jurisdiction of Secondary Educational Service Area Office 9**. Master thesis, M.Ed., Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom.

- Yenwattana, D. (2019). **Conditions, problems, and guidelines for developing budget management in schools under the office of Secondary Education Service Area 23.** Master thesis, M.Ed., Sakon Nakorn Rajabhat University, Sakon Nakorn.
- Yuennan, P. (2017). Guidelines for the budgeting management of schools under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4. **Journal of Education Administration and Supervision, Mahasarakham University, 8(2), 98–111.**